

3. Кітченко О. М. Вибір стратегії розвитку підприємства на стадії бізнес проектування //Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. – 2023. – №. 7.
4. Маковоз О. С., Буряк М. О. Генезис поняття організаційні зміни під час масштабування підприємства : дис. – MANS w Łomży, Polska, 2023.

Татар М. С., Савченко В. А.

Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «ХАІ»

СИСТЕМНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Наукові ідеї, інновації та нові технології стають основними факторами розвитку суспільства, які допомагають вирішити проблему вичерпаності ресурсів, максимально раціонального їх використання та забезпечення концепції сталого розвитку. Активізація інноваційного розвитку можлива тільки на основі розвиненої системи фінансування, що покликана забезпечувати створення необхідних передумов для швидкого та ефективного впровадження нововведень; збереження і розвиток стратегічного науково-технологічного потенціалу в пріоритетних напрямках розвитку; створення необхідних матеріальних умов для збереження кадрового потенціалу науки і техніки, запобігання його відтоку за кордон. Модель фінансування інноваційної діяльності передбачає такі традиційні джерела: власні, позикові та залучені (таблиця 1).

Таблиця 1 – Характеристики джерел фінансування інноваційного розвитку суб'єктів господарювання

Джерела фінансування	Переваги	Недоліки
Самофінансування (амортизаційні відрахування, мобілізація внутрішніх активів, виручка від реалізації окремих видів майна, нерозподілений прибуток та ін. накопичення)	– незалежність від різноманітних фінансово-кредитних установ; – забезпечення фінансової стійкості підприємства, його платоспроможності в довгостроковій перспективі, зниження ризику банкрутства	– затримка платежів обмежує можливість фінансування інновацій за рахунок прибутку; – недостатній обсяг власних коштів зумовлює низьку інноваційну активність; – обмеження темпів розвитку
Позикові засоби (довгострокові кредити фінансово-кредитних установ, лізинг, форфейтинг, франчайзинг)	– можливість розвитку виробництва, збільшення прибутковості власного капіталу; – швидке оновлення основних виробничих фондів без значних одноразових витрат	– погіршення фінансових результатів реалізації проектів; – високий ступінь ризику; – проблеми гарантій або застави, необхідних для кредитування
Залучені засоби (бюджетні кошти державного й місцевого рівнів; вітчизняні та іноземні інвестиції: гранти, міжнародні програми, пайові внески іноземних інвесторів, кошти іноземних наукових фондів; емісія акцій).	– акумулювання крупних фінансових ресурсів шляхом розміщення акцій; – можливість відносно вільно маневрувати структурою цих ресурсів; – прямі вкладення у вигляді цінних паперів, основних фондів, промислової та інтелектуальної власності та прав на них здійснюються на основі укладання партнерських угод про спільне ведення інноваційної діяльності.	– заангажованість конкурсного відбору інноваційних проектів; – ПрАТ не можуть залучати значні обсяги інвестиційних ресурсів; – розміщення цінних паперів є складним і дорогим процесом; – недостатній розвиток фондового ринку; – додаткова емісія цінних паперів може призвести до розмиття пакета акцій та рейдерства.

Джерело: складено авторами на основі [1, 2].

Окрім традиційних джерел фінансування існують також нетрадиційні кожне з яких має свої відмінності (таблиця 2).

Таблиця 2 – Порівняльний аналіз нетрадиційних джерел фінансування

Спосіб інвестування	Обмеження	Переваги	Недоліки
Венчурні фонди	відбір проектів на основі бізнес-планів	діяльність спрямована на найбільш ризикове інвестування	можливість утрати підприємством контролю над власним проектом
Бізнес-інкубатори	наставники малого та середнього бізнесу	інвестують інтелектуальний капітал	не сприяють у пошуку прямих інвесторів
Бізнес-ангели	необхідне повернення вкладень або частка в капіталі (блокуючий пакет)	оптимізують поточну бізнес-модель, визначають місце та перспективи проекту на ринку	незначний внесок у капітал
Краудфандінг	взаємодія відбувається в мережі Internet на спеціалізованих майданчиках (платформах) або в соціальних мережах	залучення безповоротних, безкоштовних інвестицій з одночасною рекламою інноваційного продукту	при нестачі (недоборі) оголошеної суми проект не отримує коштів, тому що вони повертаються інвесторам.

Джерело: складено авторами на основі [2]

Серед усієї сукупності факторів, що формують інноваційно сприятливе середовище, можна виокремити ті, які є керованими, тобто залежать від підприємства-інноватора, та некеровані (рисунк 1). Найважливішими факторами, що стримують інноваційний розвиток підприємств, які контролюються підприємством-інноватором, є фінансове забезпечення та людські ресурси.

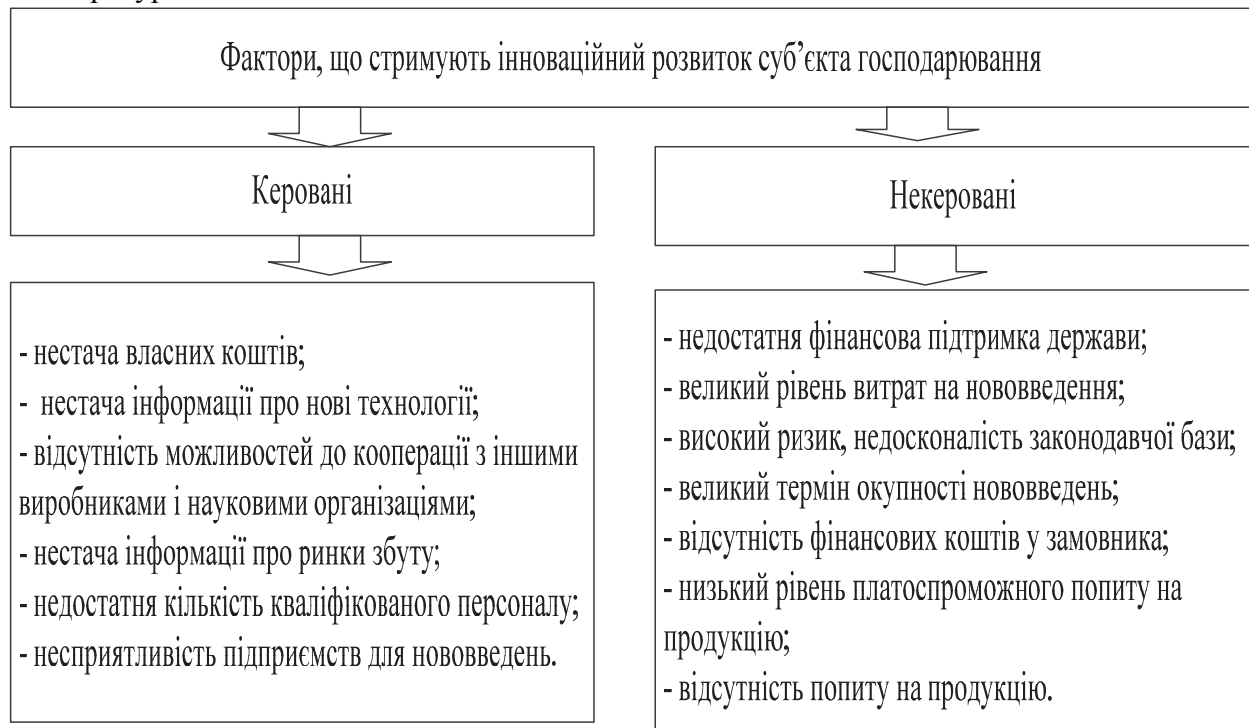

Рисунок 1 – Фактори, що стримують інноваційну діяльність

Джерело: складено авторами на основі [2, 3].

Також особливу увагу варто приділити деталізації факторів, що впливають на величину, інтенсивність, час формування та напрямки руху грошових потоків (рисунк 2).

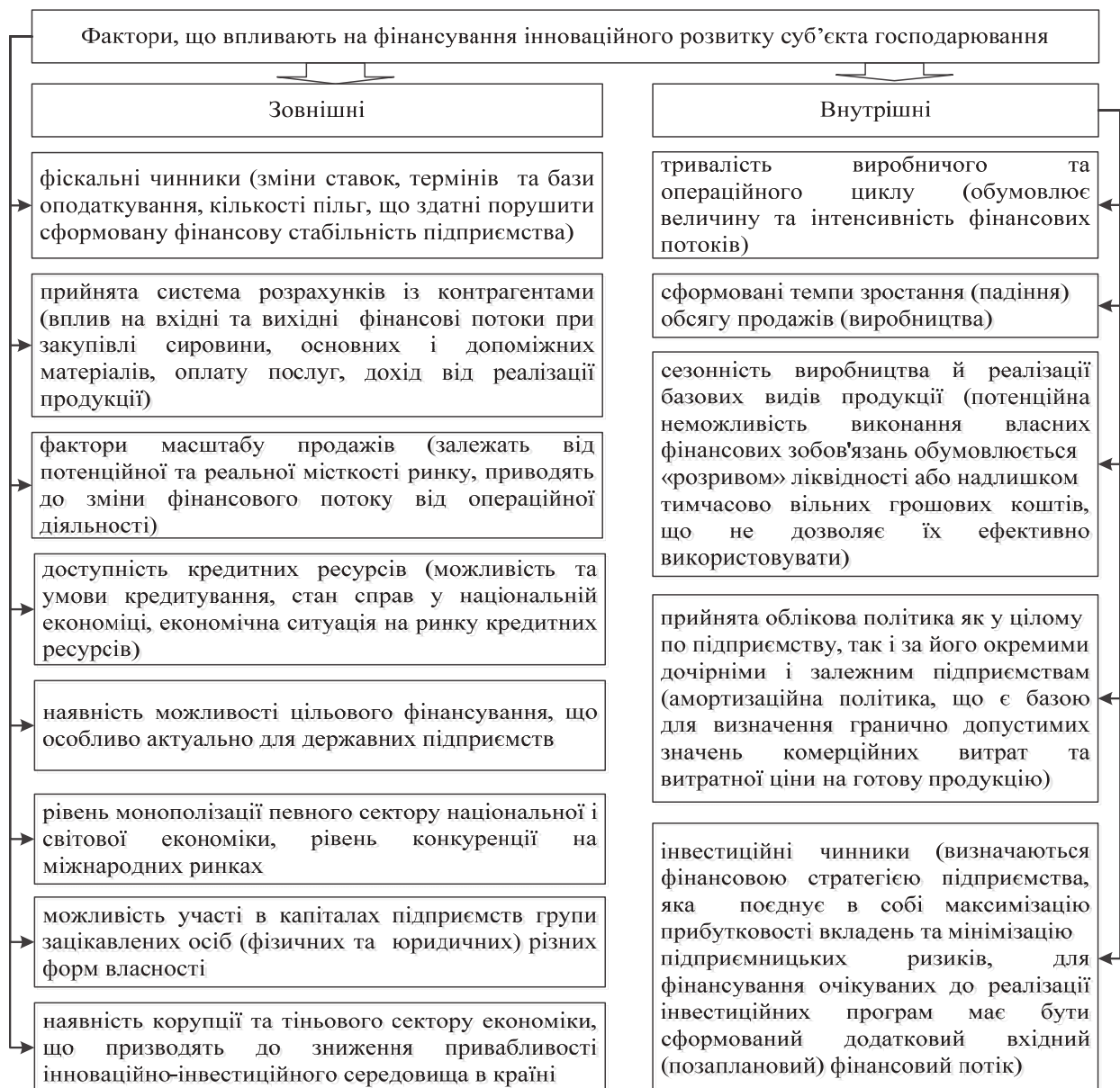

Рисунок 2 – Фактори, що впливають на фінансування інноваційного розвитку суб'єкта господарювання
Джерело: складено авторами

Таким чином, на інноваційний розвиток підприємства впливає безліч факторів, різноманітних за своїм походженням і сферами впливу (за простором та у часі). Для кожного окремого суб'єкта важливо нівелювати вплив дестимулюючих факторів і максимально підсилити дію факторів, які сприяють активізації інноваційної діяльності залежно від життєвого циклу підприємства, його поточного та перспективного фінансового стану, короткострокових та довгострокових цілей.

Оскільки інноваційна діяльність характеризується досить високим ступенем невизначеності й ризику, важливо використовувати різноманітні джерела фінансування для досягнення їхньої гнучкості та адаптивності до вимог ринку.

У процесі формування фінансових потоків та їх структури варто враховувати такі підходи: агресивний (максимальне задоволення оперативної потреби у всіх видах активів при мінімумі страхових запасів і фінансових резервів); консервативний (повне покриття оперативної або поточної потреби в усіх видах активів за наявності достатніх обсягів страхових запасів і резервів); помірний (повне покриття поточної потреби в усіх видах активів за наявності середніх або нормальних обсягів страхових запасів і резервів).

Література:

1. Ховрак, І. В. (2013). Фінансування інноваційного розвитку: реалії та перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/30400/1/Khovrak%20I.V.%20Finansuvannia.pdf>
2. Шевченко, А. В. (2007). Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємств : монографія / А. В. Шевченко. – К. : НАУ, 144.
3. Пальчевич, Г.Т. (2012). Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності та механізми їх залучення. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*, 18, 23–26.